

# 2012

## Veresegyház Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala

### Környezet-egészségügyi kockázat értékelés



Készítette:

Murinkó Balázs

Környezetgazdálkodási referens

**Tartalom**

1. Bevezetés .....	3
1.1. A kockázatértékelés fogalma .....	3
1.2. A kockázatértékelés célja .....	3
1.3. A kockázatértékelés elemei.....	4
2. Vizsgálat .....	5
2.1. A vizsgálat célja .....	5
2.2. A vizsgálat hatásköre, mélysége.....	5
3. Környezetvédelmi kockázatok .....	6
3.1. Módszer.....	6
3.2. Kockázatforrások.....	6
3.3. Kockázatbecslés.....	8
4. Kockázatértékelés – Javaslatok.....	9
5. Jogszabályok és szabályok.....	10
5.1. Kritériumok.....	10
5.2. Jogszabályok.....	11

## **1. Bevezetés**

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 1998. január 1-től hatályos módosítása [54. § (2) bekezdés] kimondja, hogy "a munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat". A munkahelyi kockázatértékelés fogalma ebben a megfogalmazásban itt jelent meg először a magyar munkavédelmi jogszabályokban. Az azóta eltelt időszak tapasztalatai alapján ez a követelményértelmezésre szorul, különösen a kockázatértékelés gyakorlati megvalósítása tekintetében. Külön aktualitást ad a kérdésnek a Mvt. legutóbbi, 2001-es módosítása, amely szigorította a kockázatértékelés eljárási követelményeit. Egyrészt az 1998-ban kötelezővé tett kockázatértékelés elvégzését konkrét határidőhöz kötötte, másrészt bevezette a kockázatértékelés évenkénti felülvizsgálatának kötelezettségét.

### **1.1. A kockázatértékelés fogalma**

A "kockázat" és értékelésének fogalma az Európai Unió alapvető munkavédelmi jogforrásából, a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelvből került át a magyar munkavédelmi szabályozásba. Ez a fogalom bizonyos mértékben rokon a korábban használt "veszély", "veszélyforrás", "ártalom", "kóroki tényező" fogalmakkal. A kockázatértékelés fogalma nem jelent alapvető tartalmi változást a munkáltatóra háruló munkavédelmi követelményekben, hanem elsősorban rendszerbe, egységes keretbe foglalja a munkáltató munkavédelmi tevékenységét.

### **1.2. A kockázatértékelés célja**

Minden esetben alapvető fontosságú kérdés, hogy ki végzi, a kockázatértékelést. A Mvt. szerint a kockázatértékelés önmagában nem számít munkabiztonsági szaktevékenységnek, és nincs olyan jogszabályi előírás sem, amely a kockázatértékelést munkavédelmi szakképesítéshez kötné. (Ettől függetlenül azonban a kockázatértékelésben szerepet játszó egyes tevékenységek természetesen munkavédelmi szakképesítéshez lehetnek kötve; ilyen például a veszélyes munkaeszköz üzembe helyezés előtti vagy baleset utáni vizsgálata, az egyéni védőeszközök juttatásának meghatározása, a súlyos munkabaleset kivizsgálása.) Nincs tehát jogszabályi előírás arra, hogy a munkáltatónak a kockázatértékelést kivel kell ténylegesen elvégeztetnie, de a felelősség a Mvt. 2. § (2) bekezdés szerint mindenképpen a munkáltatót terheli. A jogszabály értelmében a munkáltató nemcsak a kockázatértékelés elvégzéséért felelős, hanem annak megfelelő minőségű kivitelezéséért is. Ezért nagyon gondosan kell mérlegelnie, hogy saját maga végzi el a kockázatértékelést vagy külső szakembert, szolgáltató szervezetet, szakintézményt bíz meg vele. A kockázatértékelés nem munkavédelmi szaktevékenység, de munkavédelmi ismeretek szükségesek hozzá. Kisvállalkozásnál, ahol egyszerű és áttekinthető "technológiákat" alkalmaznak, például egy irodában vagy boltban; a vállalkozó maga is elvégezheti a kockázatértékelést, ha biztos abban, hogy tisztában van a követelményekkel és a körülményekkel. Nagyobb szervezetben a munkáltató rendszerint eleve alkalmaz munkavédelmi szakembert a jogszabályban meghatározott munkavédelmi szaktevékenységek ellátására, összhangban az 5/1993. (XII.26.) MüM rendelet előírásaival. A munkáltatónak indokolt kikérnie a munkavédelmi szakember véleményét arról, hogy a munkáltató szervezetén belül önerőből elvégezhetőek a kockázatértékelés, vagy külső szolgáltatást célszerűen igénybe venni. Annak eldöntéséhez,

hogy vegyenek igénybe külső szolgáltatót, a munkáltató vegye figyelembe, hogy a kockázatértékeléshez egyebek között ismerni kell a munkavédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, szabványokat, az adott munkahelyen használt munkaeszközöket, technológiákat és veszélyeiket, valamint megfelelő gyakorlattal is kell rendelkezni. Ha a munkáltató szervezetén belül ezek az ismeretek nem állnak teljes körűen rendelkezésre, a kockázatértékelés nem végezhető el önerőből. A szolgáltató kiválasztásánál különös gondot kell fordítani arra, hogy rendelkezzen referenciákkal és legyen leinformálható, mert a kockázatértékelés a munkáltató munkavédelmi tevékenységének alapvető eleme, és végső soron a munkáltató felelős a kockázatértékelés tartalmáért, a megtett intézkedésekért, a munkavállalók egészségéért és biztonságáért. Ugyanakkor kerülni kell a kockázatértékelés szükségtelen túlbonyolítását. Érdemes a tényleges kockázatértékelést megelőzően több szakember egymástól független véleményét kikérni a szükséges teendőkről. A kockázatértékelés folyamatába indokolt bevonni a munkavállalókat, illetőleg a munkavédelmi képviselőt, valamint különösen a kockázatanalízis szükségessége esetén a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot is. A munkavédelmi képviselő részvételi jogát biztosítja a Mvt. 72. §, különösen a 72. § (2) b) bekezdés, amely szerint a munkavédelmi képviselő részt vehet a munkáltató azon döntései előkészítésében, amelyek hatással lehetnek a munkavállalók egészségére és biztonságára.

A munkavállalók bevonása értékes szakmai segítséget nyújthat a kockázatértékeléshez, mert ők általában pontosan ismerik a gyakorlati problémákat, illetve a munkavégzés közben szerzett tapasztalatok alapján felismerhetnek rejtett veszélyeket is. ellenőrzése és az értékelés rendszeres felülvizsgálata.

### **1.3. A kockázatértékelés elemei**

A kockázatértékelés folyamatát többféleképpen lehet szakaszokra osztani. Tartalmilag a legfontosabb elemek a következők:

1. A veszélyek azonosítása.
2. A veszélyeztetettek azonosítása.
3. A kockázatok minőségi, illetőleg mennyiségi értékelése.
4. A teendők meghatározása és a szükséges intézkedések megtétele.
5. Az eredményesség ellenőrzése és az értékelés rendszeres felülvizsgálata.

## **2. Vizsgálat**

Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala feladata az Önkormányzat működésével az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok. A Hivatal a hatályos jogszabályokban foglalt feladat és hatásköri jegyzék szerinti tevékenységet lát el, az azzal kapcsolatos jogi, szervezési, gazdálkodási, végrehajtási és nyilvántartási tennivalók végzése. Segíti a testületek és tisztségviselők munkáját, feladata a döntések szakmai előkészítése valamint a döntések végrehajtásának szervezése, ellenőrzése. A Polgármesteri hivatalban a munkakörök az alábbi feladatok szerint különülnek el:

*I. Polgármester*

*II. Jegyző*

*III. Ügyintézők, Ügykezelők*

Az előadók szakigazgatási munkájukat önállóan, a törvényben foglaltak szerint látják el. Feladataikat a polgármesteri hivatalban, zárt helyiségben számítógéppel végzik.

### **2.1. A vizsgálat célja**

A kockázatelemzés módszereivel minőségileg és mennyiségileg felmérni a Polgármesteri Hivatalnál foglalkoztatott munkavállalókat érő kockázatokat, melyek a munkaeszközök használatából, munkakörnyezet kialakításából és a különböző terhelésből származhatnak. A vizsgálat a meglévő állapot elemzésével segítséget nyújt ahhoz, hogy a tevékenység folytatása során az üzemen belül technológiai, műszaki, adminisztrációs és irányítási folyamatok fejlesztése és korszerűsítése az optimalizált gazdasági ráfordítások figyelembevétele mellett a munkavállalók fizikai és lelki egészségének a megőrzése, a munkakörülmények folyamatos javítása is megvalósulhasson.

### **2.2. A vizsgálat hatásköre, mélysége**

A kockázat elemzés és becslés kiterjed az alábbi munkakörökre:

- Polgármester
- Jegyző
- Ügyintézők, Ügykezelők

Az alkalmazott műszaki berendezésekre, a munkahelyekre és a tevékenység során felhasznált segédanyagokra. A kockázat vizsgálata során a kapcsolódó belső és külső szabályzatok meglétét ellenőriztük, de annak tartalmi vonatkozásait nem vizsgáltuk, mivel az nem képezte a vizsgálatunk tárgyát. Kockázatfelmérés során áttekintett szabályzatok:

- Munkavédelmi szabályzat
- Tűzvédelmi szabályzat
- Érintésvédelmi jegyzőkönyv
- Szabványossági felülvizsgálati jegyzőkönyv
- Gépkönyvek, kezelési, karbantartási utasítások.

Összefoglalva a fentieket arra törekedtünk, hogy a vizsgálat legyen teljes körű, olyan mélységű, hogy a Polgármesteri Hivatalnál a lehető legpontosabb információkat kapja a folyamatban rejlő kockázatokról, és azok ismeretében képes legyen eredményesen intézkedni a kockázatok elhárítására.

### **3. Környezetvédelmi kockázatok**

#### **3.1. Módszer**

A kockázatértékelés során megvizsgáljuk a tevékenységre, az alkalmazott termelőeszközökre, anyagokra vonatkozó jogszabályoknak, szabványoknak, szabályzatoknak való megfelelést, értékeltük a rendelkezésre álló mérési jegyzőkönyveket, bizonylatokat, használati útmutatókat, illetve az egyes eszközökre vonatkozó szerződések tartalmi körét. Felmérésre került továbbá a tevékenység által veszélyeztetettek köre. Ezek alapján fényderült a hiányosságokra és/vagy pozitív elemekre, melyek a munkarendszerek megbízhatóságát nagymértékben befolyásolják.

#### **3.2. Kockázatforrások**

Mivel a polgármesteri hivatalban alapvetően irodai munka folyik, a veszélyforrások jelentős része az irodai gépészettel, és technikai felszereltséggel van összefüggésben.

Ezek alapján lajstromba vettük a hivatal technikai felszereltségét.

- Számítógépek száma a hivatalban 68
  - Ebből asztali 60
  - Laptop 8
- Monitorok szám a hivatalban. 60
  - Ebből TFT monitor 60
  - Régi CRT monitor 0
- Nyomtatók száma 39 ebből
  - 36 db lézernyomtató, 9 nagy teljesítményű nyomtató
  - 4 db mátrixnyomtató

A hivatal, a felmérések alapján a jó felszerelt polgármesteri hivatalok közé tartozik. A technikai színvonal megfelel az elvégzendő feladatoknak. A hivatalban 60 db számítógép található vegyes kor összetétellel. Az utóbbi 1 évben vásárolt számítógépek mind energia fogyasztásában, mind folyamatos és „stand by” üzemmódjával hozzájárul az energia-megtakarítás követelményeinek. A 1,5 évesnél fiatalabb gépek száma 14 melyből 6 darab laptop

A középkorosztályba tartozó számítógépek az elmúlt 3 év beszerzéseinek illetve a hivatal bővülésének eredménye, és várhatóan még 2 évig fognak az önkormányzat használatában állni, amíg erkölcsi amortizációjuk meg nem történik. Ezek a gépek csak korlátozottan

felelnek meg a stand by követelményeknek, valamint energiafogyasztásuk is releváns. Ezen gépek száma 2.

Az idősebb darabok jelentős hangszennyeződést, és ebből fakadóan monotóniára való hajlandóságot növelik. Az újabb gépek azonban már mind energiafogyasztásban, mind hanghatásban megfelelőek a napokban elvárható standardoknak. A régebbi konstrukciókat a beállítások segítségével lehet jobb energia-felhasználóvá tenni. Nagy számuk miatt, azonban jelentős környezet-egészségügyi kockázatot jelentenek. A számítógép park e harmadik szegmensébe a gépek száma 42 db.

A monitorok területén a helyzet sokkal kedvezőbb képet mutat. A régebbi konstrukciójú CRT, katódcsöves monitorok egyáltalán nincsenek használatban ez azért jó, mert az alábbi problémákat okozhatnák.

- Hatása a szemre kategóriákkal rosszabb, mint az LCD monitoroké
- Hosszú távon vibrálása a szemet jobban fárasztja
- A ráakadó por, a működés sajátosságainak megfelelően nagy sebességgel ütközik a szembe, ezért védőfelszerelés megléte ajánlott
- Energia fogyasztása magasabb, mint az LCD monitoroké.

A város a nyomtatás nagyobb részét MFP-ken végzi. A tonerek cseréjét az informatikusok végzik el. A használt tonereket szupport cég szállítja el, és újrahasznosítja vagy megsemmisíti. Az üzemeltetett MFP nyomtatók mind energiahatékonysági, mind energiatakarékosági követelményeknek maximálisan megfelelnek a város adminisztratív feladatainak ellátásához, 9 db MFP van jelenleg üzemben. ebből 4 korszerű valamint 5 középkorú. Az önkormányzat egyéb funkcionális helységében szintén használ kisebb teljesítményű nyomtatókat, melyekből 21 van használatban. Technológia szempontból 3 darab tintasugaras és 4 darab mátrixnyomtató van még a lézernyomtatókon felül.

A szupportot ellátó vállalkozás (AT-AT Hungaria) a veszélyes hulladéknak számító festékpátronokat havonta elszállítja. Szintén elszállítja az önkormányzat egyéb nyomtatóiból származó pátronokat. Az addigi tárolásuk az eredeti csomagolásukba visszahelyezve, elzárva történik. Az Önkormányzat évente 200 db toner-t vásárol saját eszközeibe. Az egyéb módon keletkező elektronikai veszélyes hulladékot a helyi GAMESZ szállítja el a saját telephelyére, ahol az egyéb ledott elektronikai eszközzel együtt tárolják, majd erre specializálódott cégnek átadják szakszerűen megsemmisítésre.

### **Vegyszerek**

Az önkormányzat évente mintegy 109,275 L vegyszert használ, takarításra. A hivatalban alkalmazott vegyszerek többsége a mérsékeltlen veszélyes kategóriába tartozik. A hivatal alkalmazásában lévő takarító személyzet a vegyszereket a rendeltetésüknek megfelelően használja. A személyzet a vegyszerek biztonsági adatlapjait megismerte és számukra elérhető helyen található. A takarító személyzet megfelelő védőöltözettel, u.m. gumikesztyű, munkaruha, ellátva.

A hivatal a vegyszereket elkülönített helységben tárolja, amely helység jól szeparálható a közösségi helyektől. A vegyszertároló kulccsal zárható. A vegyszertároló kulcsa az

üzemeltetés, vagy a hivatali titkárságon érhető el. A vegyszertároló kulcsát csak arra illetékes személy kaphatja meg. Az önkormányzat a vegyszerekből készleteket nem halmoz fel, csak a megkívánt mennyiség található a vegyszeres helységben.

A vegyszeres helység ajtajára egy tábla segítségével fel van tüntetve az, hogy „vegyszertároló”, amely tovább csökkenti a normál használatból adódó kockázatokat.

### **3.3. Kockázatbecslés**

Az önkormányzati hivatalban lévő technikák jelentős része megfelel a munkaügyi és egészségügyi kockázatok szempontjából a mérsékelt kockázatos kategóriáknak. Környezet egészségügyi kockázatot egyedül az elhasznált nyomtató illetve fénymásoló patronok jelentenek, amelyeket azonban az önkormányzat külső szolgáltatókkal szerződve old meg. Így a tintapatronok, illetve tonerek cseréje ugyan helyben történik, a kicserélt és üres tartókat azonban a külső szolgáltató elszállítja.



#### **4. Kockázatértékelés – Javaslatok**

Mivel a nyomtató tonerek, illetve tintapatronok elszállításra kerülnek, környezet egészségügyi kockázatot az alábbi technikák esetében találtunk:

- Monitorok

A régi rendszerű monitorok nagy száma indokoltá tenné, hogy védőszemüveget használjanak a CRT monitorral dolgozó munkatársak.

- Tisztítószeres Vegyszerek

Tisztítószeres, vegyszerek alkalmazásából kockázatot nem mértünk fel, azonban indokolt lenne a kiürült flakonokat szelektíven gyűjteni, s azokra a megfelelő tárolóba szállítani.

- Hulladék

Bár a hivatal épületében folyamatban van egy „Zöld Iroda” projekt, a teljes mértékű szelekció teljes körű bevezetése mégis indokolt lenne.

## **5. Jogszabályok és szabályok**

### **5.1. Kritériumok**

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) szerint:

54.§ (1) Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles figyelembe venni a következő általános követelményeket:

- a) a veszélyek elkerülése;
- b) a nem elkerülhető veszélyek értékelése;
- c) a veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése;
- d) az emberi tényező figyelembevétele a munkahely kialakításánál, a munkaeszközök és munkafolyamat megválasztásánál, különös tekintettel az egyhangú vagy kötött ütemű munkavégzés időtartamának mérséklésére, illetve káros hatásának csökkentésére, a munkaidő beosztására;
- e) a műszaki fejlődés eredményeinek alkalmazása;
- f) a veszélyes helyettesítése veszélytelenel vagy kevésbé veszélyessel;
- g) egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása, amely kiterjed a munkafolyamatra, a technológiára, a munkaszervezésre, a munkafeltételekre, a szociális kapcsolatokra és a munkakörnyezeti tényezők hatására;
- h) a kollektív műszaki védelem elsőbbsége az egyéni védelemhez képest;
- i) a munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása.

(2) A munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és készítményekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakításra. Az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe. A kockázatok értékelése szervesen összefügg a veszélyek megelőzésével, amelynek a kockázatok felismerésén és értékelésén kell alapulnia. Ezért a kockázatértékelés a munkáltató munkavédelmi tevékenységének központi és alapvető, meghatározó fontosságú eleme, a veszélyek, ártalmak megelőzésének alapja.

Egyes szakmai részterületeken a kockázatértékelés (a kémiai biztonsággal kapcsolatos kérdésekben pedig a kockázatanalízis) megalapozásához, végrehajtásához vagy az intézkedésekhez támpontokat adnak például a következő jogszabályok:

## **5.2. Jogszabályok**

1993. évi XCIII. tv. a munkavédelemről

2001. évi LXXVIII. tv. a munkavédelmi törvény módosításáról

1997. évi CII. tv. a munkavédelmi törvény módosításáról

2001. évi LXXV. tv. a munkavédelmi törvény módosításáról

2004. évi XI. tv. a munkavédelmi törvény módosításáról

2/1998. (I.16.) MüM rendelet a munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről

8/1998. (III.31.) MüM rendelet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről.

21/1998. (IV.17.) IKIM rendelet a gépek biztonsági követelményéről és megfelelőségének tanúsításáról

14/1999. (III.31.) GM rendelet a gépek biztonsági követelményéről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 21/1998. (IV.17.) IKIM rendelet módosításáról

2/2002. (II.7.) SzCsM rendelet az egyéni védőeszközök követelményeiről, megfelelőségének tanúsításáról

3/2002. (II.8) SzCsMEüM rendelet a munkahelyek egészségvédelmi követelményeinek minimális szintjéről

OMMF útmutatója a kockázatértékeléshez

29/2000. (IX.13.) GM rendelet a gépek biztonsága

65/1999. (XII.22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről.

25/1998. (XII.27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről.

50/1999. (XI.3.) EüM rendelet a képernyők előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről.

18/2001. (IV.28.) EüM rendelet a munkavállalóknak a munka közben zajexpozíció okozta kockázatok elleni védelméről

30/1996. (XII.6.) BM rendelet a tűzvédelmi szabályzat készítéséről

25/1996. (VII.28.) NM rendelet az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés és munkakörülmények általános egészségügyi követelményeiről

33/1998. (VI.24.) a munkaköri, szakmai illetve személyi higiénés alkalmassági orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről

MSZ 21875: 1979 Munkahelyek fűtésének és szellőztetésének munkavédelmi követelményei

MSZ 214612: 1992 Munkahelyek levegőtisztasági követelményei

2001. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról

25/1998. (XII.27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről

44/2000. (XII.27.) EüM rendelet a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól

50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről

25/2000. (IX. 30.) EüMSzCsM együttes rendelet a munkahelyek kémiai biztonságáról

12/1001. (V. 4.) KöMEüM együttes rendelet a vegyi anyagok kockázatának becsléséről és a kockázat csökkentéséről

18/2001. (IV. 28.) EüM rendelet a munkavállalóknak a munka közbeni zajexpozíció okozta kockázatok elleni védelméről.